

สาขาวิชานิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

การสอนเสริมครั้งที่ 1

เอกสารโสตทัศน์ชุดวิชา

41342

กฎหมายวิธีสบัญญติ 2:

วิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายล้มละลาย

(ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2)

Procedural Law 2:
Civil Procedure and Bankruptcy Law

สงวนลิขสิทธิ์

เอกสารโปรดทัศน์ชุดวิชา กฤษหมายวิธีลับัญญาติ 2 การสอนเสริมครั้งที่ 1

จัดทำขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่นักศึกษาในการสอนเสริม

จัดทำต้นฉบับ : คณะกรรมการกลั่นผลิตชุดวิชา

นร.รายการ/ออกแนว : หน่วยผลิตลีอสอนลริม ศูนย์โสดทัศนศึกษา

สำนักเทคโนโลยีการศึกษา

จัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสูงทัยธรรมราช

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พิมพ์ครั้งที่ 58 ภาค 1/2561 ปรัชญา

แผนการสอนเสริมครั้งที่ 1

ชุดวิชา 41342 กกฎหมายวิธีสบัญญติ 2

การสอนเสริมครั้งที่ 1 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การพิจารณาโดยขาดนัด อุทธรณ์ และฎีกา

ประเด็น

1. พ้องและฟ้องช้อน
2. ทิ้งฟ้อง ถอนฟ้อง และผลของการทิ้งฟ้องและถอนฟ้อง
3. คำให้การและฟ้องແย়াং
4. การแก้ไขคำฟ้องหรือคำให้การ
5. การชี้ส่องสถาน การกำหนดประเด็นข้อพิพาทและหน้าที่นำลีบพยาน
6. การพิจารณาพิพากษาคดีมโนลาเร่
7. อนุญาโตตุลาการ
8. การพิจารณาโดยขาดนัด และการขอให้พิจารณาคดีใหม่
9. อุทธรณ์
10. 禅

แนวคิด

1. การฟ้อง การพิจารณาคดีและชี้ขาดตัดสินคดีเป็นครั้งแรกต้องกระทำในศาลชั้นต้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติขัดแย้งไว้เป็นอย่างอื่น
2. เมื่อศาลมีรับคำฟ้องแล้วห้ามไม่ให้โจทก์ยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกัน หรือต่อศาลอื่น (ห้ามฟ้องช้อน) และในคดีที่ได้มีคำพิพากษาหรือคำลั่งถึงที่สุดแล้ว ห้ามมิให้คู่ความเดียวกันรื้อร้องฟ้องกันอีก ในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน(ห้ามฟ้องช้ำ)
3. จำเลยจะฟ้องແย়াংมาในคำให้การก็ได้ แต่คำฟ้องແย়াংนั้นต้องเกี่ยวข้องกับคำฟ้องเดิมพอดีจะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินใจเข้าด้วยกันได้
4. คดีที่ฟ้องร้องกันไม่จำเป็นต้องมีการชี้ส่องสถานเสนอไป แต่หากศาลเห็นว่าการชี้ส่องสถานจะทำให้การพิจารณาคดีง่ายขึ้น ศาลจะกำหนดการชี้ส่องสถานก็ได้
5. คดีมโนลาเร่มีลักษณะพิจารณาการพิพากษาแตกต่างไปจากคดีสามัญ ทั้งนี้เพระคดีมโนลาเร่เป็นคดีเล็กๆ น้อยๆ การยื่นฟ้องอาจทำโดยหนังสือ หรือด้วยวาระก็ได้ทั้งกระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

6. อนุญาโตตุลาการคือ บุคคลที่คู่กรณีตกลงกันหรือศาลเป็นผู้แต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ชี้ขาดข้อพิพาทในคดีแพ่ง มีวิธีการดำเนินการซึ่งขาดที่แตกต่างจากการพิจารณาคดีของศาล
7. จำเลยอาจขาดด้วยนัยคำให้การได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ในกรณีที่จำเลยขาดด้วยนัยคำให้การ โจทก์จะต้องมีคำขอต่อศาลให้คำพิพากษาหรือคำลั่งซึ่งขาดให้ตนเป็นฝ่ายชนะคดีโดยขาดด้วยขาดด้วย
8. ในกรณีที่คู่ความทั้งสองฝ่ายหรือโจทก์ไม่มาศาลในวันลึบพยานเป็นการขาดด้พิจารณา ศาลยอมมีคำลั่งจำหน่ายคดี แต่ถ้าโจทก์ขาดด้พิจารณาและจำเลยประสังค์จะต่อสู้คดีหรือกรณีจำเลยขาดด้พิจารณา ศาลยอมพิจารณาซึ่งขาดคดีไปฝ่ายเดียว
9. กรณีขาดด้วยนัยคำให้การ หรือคู่ความฝ่ายใดขาดด้พิจารณา ศาลอาจพิจารณาและซึ่งขาดคดีโดยขาดด้วยฝ่ายเดียว
10. ในกรณีที่จำเลยขาดด้วยนัยคำให้การหรือคู่ความฝ่ายใดขาดด้พิจารณา คู่ความฝ่ายนั้นอาจขอให้พิจารณาคดีใหม่ได้ อาจเป็นการขอพิจารณาคดีใหม่ก่อนศาลพิพากษาหรือเมื่อศาลมีพิพากษาแล้วก็ได้
11. เมื่อศาลมั่นใจว่าคู่ความที่มีคำพิจารณาหรือคำลั่งแล้ว คู่ความหรือบุคคลที่มีส่วนได้เสียซึ่งไม่พอใจคำพิพากษาหรือคำลั่งของศาลนั้น ยอมสามารถโต้แย้งโดยการอุทธรณ์หรือฎีกาต่อไปได้ คำพิพากษาหรือคำลั่งของศาลฎีกายยอมเป็นที่สุด

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 1 – 5 จะแล้ว นักศึกษามาสามารถ

1. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดี การยื่นคำให้การ การแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องคำให้การและการฟ้องแย้งได้
2. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายเกี่ยวกับการทิ้งฟ้อง ถอนฟ้อง รวมทั้งการที่โจทก์หรือจำเลยจะขอแก้ไขคำฟ้องและคำให้การ และผลแห่งการนั้นได้
3. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายเกี่ยวกับการชี้ส่องสถานได้
4. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายเกี่ยวกับหลักการดำเนินคดีไม่มีข้อพิพาทและคดีมโนลาเรได้
5. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายเกี่ยวกับหลักการที่กฎหมายกำหนดในเรื่องการพิจารณาและคำพิพากษาได้
6. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายเกี่ยวกับหลักการอุทธรณ์คำลั่ง หรือคำพิพากษาของศาล หรือคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการได้
7. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายเกี่ยวกับการลักษณะของการขาดด้วยนัยคำให้การ การขาดด้พิจารณาได้
8. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายเกี่ยวกับการขอพิจารณาคดีใหม่ได้
9. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายได้ว่า คู่ความหรือผู้มีส่วนได้เสียมีลิขิตอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำลั่งศาลในกรณีใด กระบวนการพิจารณาซึ่งอุทธรณ์มีขั้นตอนอย่างไร

10. อธิบายและวินิจฉัยกฎหมายได้ว่าการยื่นฎีกาจะทำได้ในกรณีใด และกระบวนการพิจารณาขั้นฎีกามีขั้นตอนอย่างไร

กิจกรรมการสอนเสริม

1. ประเมินผลก่อนสอนเสริมโดยใช้คำตามลิ๊ง ๆ 3 – 5 คำตาม
2. ซักถามปัญหาผู้รับการสอนเสริม
3. เปิดโอกาสให้ผู้รับการสอนเสริมซักถามปัญหา
4. ประเมินผลหลังจากสอนเสริมโดยใช้คำตามอัตนัย 2 – 3 ข้อ

สื่อการสอนเสริม

1. ชุดการสอนเสริม
2. เอกสารโพสต์ทัค์ 3 ฉบับ
  - (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 197 ถึง 199)
  - (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 200 ถึง 202)
  - (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 205 และ 207)
3. แบบประเมินความคิดเห็นของผู้รับการสอนเสริม

การประเมินผล

1. สังเกตปฏิกิริยาและลีฟัน้ำของผู้รับการสอนเสริม
2. ดูผลการตอบคำถามของผู้รับการสอนเสริมจากแบบประเมินผลเพื่อนำมาเปรียบเทียบหากว่าหน้า
3. ประเมินความคิดเห็นล่วงรวมของผู้เข้ารับการสอนเสริม

คําถามชุดวิชากฎหมายวิธีสืบัญญาติ 2
การสอนเสริมครั้งที่ 1

ข้อ 1.

นายบ่ายกู้เงินนายเข้าไป 10,000 บาท ต่อมานายเข้าขับรถยนต์ชนรถของนายบ่ายโดยประมาทเลื่อน นายบ่ายต้องเสียเงินค่าซ่อมไป 12,000 บาท นายบ่ายฟ้องนายเข้าเรียกค่าเงินซ่อมที่เสียไป นายเข้าให้การสูญดีและฟ้องแย้งเรียกเงินกู้คืนจากนายบ่าย 10,000 บาทและขอหักหนี้ ท่านเป็นศาลชั้นต้น จะรับฟ้องแย้งของนายเข้า หรือไม่ และจะต้องลังว่าอย่างไร

แนวตอบ

ตาม ปวพ. มาตรา 177 ฟ้องแย้งจะต้องเกี่ยวกับฟ้องเดิม ถ้าไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมแล้ว ให้ศาลลังให้จำเลยไปฟ้องเป็นคดีต่างหาก

ตามปัญหา นายเข้าฟ้องแย้งเรียกหนี้เงินกู้ ซึ่งฟ้องเดิมเป็นหนี้มูละเมิดที่นายเข้าขับรถยนต์ชนรถของ นายบ่าย ฟ้องแย้งจึงไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม ถ้าข้าพเจ้าเป็นศาลชั้นต้นจะลังไม่รับฟ้องแย้งของนายเข้า และลังให้นายเข้า จำเลยไปฟ้องเป็นคดีต่างหาก

ข้อ 2.

เดิมโจทก์ฟ้องว่า จำเลยผิดลัญญาจะซื้อขาย โดยจำเลยไม่ไปทำหนังสือลัญญาและจดทะเบียนขายที่ดินพิพากษาให้โจทก์ตามกำหนด จึงฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยเป็นเงิน 500,000 บาท ต่อมาโจทก์ขอแก้ไขคำฟ้องว่า ขอให้บังคับให้จำเลยโอนที่ดินพิพากษาให้แก่โจทก์ตามลัญญาจะซื้อขายเพิ่มจากคำฟ้องเดิม ดังนี้ ท่านเห็นว่าคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องของโจทก์ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่อย่างไร

แนวตอบ

จะเห็นว่าคำฟ้องเดิมนั้นโจทก์ฟ้องเรียกให้จำเลยชำระค่าเสียหาย มิได้ฟ้องขอให้บังคับจำเลยให้โอนที่พิพากษาให้โจทก์ ฉะนั้น การที่โจทก์ขอแก้ไขคำฟ้องว่า ขอให้บังคับให้จำเลยโอนที่ดินพิพากษาให้แก่โจทก์ตามลัญญาจะซื้อขายแก้โจทก์ จึงเป็นการขอเพิ่มข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาและคำขอบังคับนอกเหนือไปจากคำฟ้องเดิมที่เสนอต่อศาลแต่แรก มิใช่เป็นกรณีที่เพิ่มจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพากษาให้ฟ้องเดิม หรือเพิ่มเติมฟ้องเดิมให้บริบูรณ์ ตามป.ว.พ. มาตรา 179 (1) (2) ทั้งมิใช่เป็นการขอแก้ไขข้อผิดพลาดเล็กน้อย จึงไม่ชอบที่จะกระทำได้

ข้อ 3.

โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายในมูลหนี้ละเมิดจากจำเลย 40,000 บาท ศาลชั้นต้นไม่รับคำฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ขอให้ศาลมีผลรับ ศาลชั้นต้นไม่รับฟ้องอุทธรณ์ของโจทก์ อ้างว่าคดีที่ฟ้องมีทุนทรัพย์เพียง 40,000 บาท ตามกฎหมายต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ ท่านเห็นด้วยกับคำลั่งของศาลชั้นต้นหรือไม่

แนวตอบ

คำลั่งของศาลชั้นต้นที่ลังไม่รับคำฟ้องของโจทก์ เป็นคำลั่งไม่รับคำคู่ความ โจทก์ยอมอุทธรณ์คำลั่ง ไม่รับคำฟ้องนั้นได้ตาม ปวพ.มาตรา 18 วรรคท้ายและมาตรา 227

คดีนี้ไม่เกี่ยวกับทบัญญัติที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 224 เพราะมิใช่คดีที่ศาลมีผลรับฟ้องและพิจารณาพิพากษามาแล้ว ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นก็ย่อมต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 224 เพราะทุนทรัพย์ที่เรียกร้องมีเพียง 40,000 บาท แต่คดีนี้เป็นคดีที่ศาลมีผลรับคำฟ้อง ของโจทก์มาแต่แรกที่เดียว โจทก์จึงอุทธรณ์ได้ตามมาตรา 18, 227 ดังกล่าว คดีไม่ต้องด้วยมาตรา 224 ข้าพเจ้า ไม่เห็นด้วยกับคำลั่งของศาลชั้นต้นที่ไม่รับฟ้องอุทธรณ์ของโจทก์

ข้อ 4

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยออกจากที่ดินพิพากษาของโจทก์ซึ่งมีค่าเช่าเดือนละ 20,000 บาท โดยอ้างว่าจำเลยบุกรุกเข้ามาอยู่ในที่ดินพิพากษาซึ่งโจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพากษา จำเลยให้การต่อสู้ว่าจำเลยไม่ได้อยู่ในที่พิพากษาโดยอาศัยสิทธิของโจทก์ หากแต่ต่ออยู่โดยอาศัยสิทธิของมาตรำจำเลย ท่านเห็นว่าคดีดังกล่าวเป็นคดีมโนลาเร่หรือไม่

แนวตอบ

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยออกจากลังหาริมทรัพย์ แม้จำเลยให้การต่อสู้ว่า จำเลยไม่ได้อยู่ในที่พิพากษาโดยอาศัยสิทธิของโจทก์ หากแต่ต่ออยู่โดยอาศัยสิทธิของมาตรำจำเลย ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยกล่าวแก้เป็นข้อพิพากษาด้วยกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้ เพราะหากจำเลยกล่าวแก้เป็นข้อพิพากษาด้วยกรรมสิทธิ์ จะต้องเป็นการกล่าวแก้ว่าที่พิพากษาเป็นกรรมสิทธิ์ของมาตรำเอง ดังนั้น คดีนี้จึงยังเป็นคดีที่มีค่าขอปลดเปลื้องทุกข้อันไม่อาจคำนวนเป็นราคางินได้ เมื่อโจทก์ฟ้องขอให้จำเลยออกจากลังหาริมทรัพย์จึงถือว่าคดีนี้เป็นคดีฟ้องขับไล่บุคคลเดียว ออกจากลังหาริมทรัพย์ เมื่อที่พิพากษามีค่าเช่าในขณะยื่นคำฟ้องเดือนละ 20,000 บาท ซึ่งยังไม่เกินเดือนละ 30,000 บาท ดังมาตรา 189 กำหนดไว้ ฉะนั้น คดีนี้จึงเป็นคดีมโนลาเร่

ข้อ 5

ศาลนัดชี้ส่องสถาน จำเลยทราบนัดแล้วโดยชอบแต่ถึงวันนัดแล้วจำเลยไม่มา ศาลจึงชี้ส่องสถานและนัดให้ลึบพยานโจทก์ก่อน ในวันลึบพยาน จำเลยก็ไม่มาศาลอีก ดังนั้นจะถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณาได้หรือไม่

แนวตอบ

วันนัดชี้ส่องสถานเป็นเพียงวันที่ศาลนัดให้คู่ความมาศาล เพื่อที่ศาลจะได้ทำการตรวจค่าคุ่คราม กำหนดประเด็นข้อพิพาท และกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำพยานหลักฐานมาลึบในประเด็นข้อใดก่อนหรือหลัง เท่านั้น ยังไม่ถือว่าเป็นวันนัดลึบพยาน จะนั้น แม่จำเลยจะไม่มาศาลในวันนัดชี้ส่องสถานก็ไม่ถือว่าเป็นการขาดนัดพิจารณา แต่การที่จำเลยไม่มาศาล และศาลมีคำสั่งให้นัดลึบพยานแล้ว ต้องถือว่าจำเลยทราบกระบวนการพิจารณาในวันนั้น ซึ่งรวมถึงทราบวันนัดลึบพยานด้วย เมื่อจำเลยไม่มาศาลในวันนัดลึบพยานจึงเป็นการขาดนัดพิจารณา

ข้อ 6

โจทก์ฟ้องว่านายดำเป็นจำเลยที่ 1 ว่าขับรถโดยประมาทชนรถยนต์โจทก์ทางด้านหน้า ได้รับความเสียหาย 30,000 บาท และฟ้องนายแดงเป็นจำเลยที่ 2 ว่าขับรถชนรถยนต์ของโจทก์ทางด้านท้ายได้รับความเสียหายอีก 40,000 บาท จึงฟ้องขอเรียกค่าเสียหายจากนายดำและนายแดงรวมกันเป็นทุนทรัพย์ฟ้องทั้งล้วน 70,000 บาท ศาลชั้นต้นพิจารณายกฟ้อง ดังนี้โจทก์จะอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้หรือไม่

แนวตอบ

คดีนี้โจทก์ฟ้องนายดำและนายแดงให้รับผิดชอบในเรื่องละเมิด โดยไม่บรรยายฟ้องว่าจำเลยทั้งสองร่วมกัน ทำละเมิดต่อโจทก์อย่างใด ถือว่าเป็นเพียงการที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองเข้ามาเป็นคดีเดียวกัน จึงต้องถือทุนทรัพย์ที่ฟ้องของแต่ละคน โดยไม่นับรวมกัน ดังนั้nm เมื่อทุนทรัพย์ที่โจทก์ฟ้องจำเลยแต่ละคนไม่เกินห้าหมื่นบาท จึงต้องห้าม อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

เอกสารผนวกท้ายโดยตั้งหัวเรื่อง ประกอบการสอนเสริมครั้งที่ 1

ปรับปรุงโดย อาจารย์อนันต์ เนติโพธิ์
ประธานคณะกรรมการบริหารชุดวิชาภาษาไทยวิธีสนับสนุน 2

หน่วยที่ 1–2 วิธีพิจารณาสามัญในศาลชั้นต้น

มีสารสำคัญที่ต้องศึกษาทบทวนคือ

- 1.1 คำฟ้อง ฟ้องข้ออ้าง
- 1.2 คำให้การและฟ้องแย้ง
- 1.3 ทึ่งฟ้อง ถอนฟ้อง ผลของการทึ่งฟ้องและถอนฟ้อง

คำฟ้องต้องแสดงโดยแจ้งชัดซึ่งลักษณะของโจทก์และคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเข่นว่า นั้น ตามมาตรา 172 วรรคสอง ย่อมใช้บังคับถึงในกรณีที่เป็นฟ้องในคดีไม่มีข้อพิพาทด้วย เนื่องจากคำร้องขอในคดี ไม่มีข้อพิพาทยื่อมเป็นคำฟ้องตามบทวิเคราะห์คัพท์ตามมาตรา 1 (3) เพราะเป็นการที่ผู้ร้องขอเสนอข้อหาต่อศาล เช่นเดียวกัน ฉะนั้น คำฟ้องหรือคำร้องขอในคดีไม่มีข้อพิพาท หากไม่แสดงโดยแจ้งชัดซึ่งลักษณะของโจทก์และคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างเกี่ยวกับเป็นหลักแห่งข้อหาเข่นว่านั้น ย่อมเป็นคำร้องที่เคลื่อบคลุมได้เข่นเดียวกัน

การพิจารณาว่าเป็นคำฟ้องที่แสดงโดยแจ้งชัด ซึ่งลักษณะของโจทก์และคำขอบังคับทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา หรืออีกนัยหนึ่งนั้นเป็นฟ้องเคลื่อบคลุมหรือไม่ การแปลลักษณะแห่งข้อหาในฟ้อง จะต้องพิจารณาจากคำฟ้องประกอบรวมทั้งหมดว่าอ่านเข้าใจหรือไม่ จะถือเอาข้อความตอนหนึ่งตอนใดโดยเฉพาะไม่ได้ นอกจากนี้ เอกสารท้ายฟ้องเป็นล้วนหนึ่งของคำฟ้อง จะเป็นคำฟ้องที่แสดงโดยแจ้งชัดหรือไม่ จึงต้องพิจารณาคำฟ้องและเอกสารท้ายฟ้องทั้งหมดประกอบกัน (ดูเอกสารการสอนหน้า 1–13)

การที่กฎหมายบัญญัติให้โจทก์แสดงลักษณะของโจทก์และคำขอบังคับทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาให้แจ้งชัดนั้น เพื่อให้โอกาสจำเลยต่อสู้คดี หากคำฟ้องไม่แจ้งชัดพอ ย่อมทำให้จำเลยไม่อาจต่อสู้คดีได้ ฉะนั้น การพิจารณาว่าคำฟ้องแจ้งชัดหรือไม่ จึงไม่เกี่ยวกับว่าจำเลยจะหลงตัวเองหรือเลี้ยงเปรี้ยบหรือไม่ แต่ให้พิจารณาจากการบรรยายฟ้องนั้นเองว่าจะแจ้งชัดพอหรือไม่เท่านั้น (ดูเอกสารการสอนหน้า 1–15)

พ้องช้อน หลักเกณฑ์เรื่องพ้องช้อน มีดังต่อไปนี้

1. มีคดีอยู่ในระหว่างพิจารณา คือนับตั้งแต่โจทก์ยื่นฟ้องแล้ว ไม่ว่าศาลจะลังรับคำฟ้องนั้นไว้แล้วหรือไม่ก็ตาม แต่หากเป็นการยื่นฟ้องใหม่เมื่อศาลมั่งไม่รับคำฟ้องเดิมแล้ว หรือพิพากษาในคดีเดิมแล้ว หรือมีคำสั่งจำหน่ายคดีเดิม ไปก่อนแล้ว ก็ไม่ถือว่ามีคดีอยู่ในระหว่างพิจารณา ฟ้องใหม่จึงไม่เป็นพ้องช้อน

คดีก่อนศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีหรืออนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง แม้จะยังอยู่ในระยะเวลาอุทธรณ์ ก็ต้องถือว่า ไม่มีคดีอยู่ในระหว่างพิจารณาแล้ว ฉะนั้น ถ้าโจทก์ฟ้องคดีใหม่ซึ่งก็ไม่เป็นฟ้องช้อน อย่างไรก็ได้หากจำเลยอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลา ก็ทำให้คดีกลับมาสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์อีก ดังนี้ ฟ้องใหม่ของโจทก์ (ที่เดิมไม่เป็นฟ้องช้อน) ก็กลับมาเป็นฟ้องช้อนนับแต่นั้น (ความในส่วนนี้ไม่ปรากฏในเอกสารการสอน แต่ได้เคยออกเป็นข้อสอบใบ 1/2553 โปรดดูข้อสอบ)

สอบใบ 1/2553

ข้อ 1. โจทก์ฟ้องขอให้ศาลบังคับให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้แก่โจทก์ จำเลยให้การว่าไม่ได้กู้เงินโจทก์ตามฟ้องขอให้ยกฟ้อง ระหว่างพิจารณาโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง จำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องจำหน่ายคดีจากสารบบความ ต่อมาอีก 5 วัน โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลเดิมขอให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้ฉบับเดียวกันนั้น ต่อมาอีก 20 วัน จำเลยยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง และจำเลยได้ยื่นคำให้การต่อสู้ฟ้องโจทก์ดีหลังว่าเป็นฟ้องช้อนกับคดีแรก

ดังนี้ ให้วินิจฉัยว่าข้อต่อไปนี้เรื่องฟ้องช้อนของจำเลยฟังขึ้นหรือไม่

แนวตอบ

ตาม ป.ว.พ. มาตรา 173 วรรคสอง (1) บัญญัติว่า “นับแต่เวลาที่ได้ยื่นคำฟ้องแล้ว คดีนี้มีอยู่ในระหว่างพิจารณา และผลแห่งการนี้”

(1) ห้ามไม่ให้โจทก์ยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกัน หรือต่อศาลอื่น”

มาตรา 176 บัญญัติว่า “การทิ้งคำฟ้องหรือถอนคำฟ้องย่อมลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้องนั้นรวมทั้งกระบวนการพิจารณาอื่น ๆ อันมีต่อมาภายหลังยื่นคำฟ้อง และการทำให้คู่ความกลับคืนเข้าสู่ฐานะเดิมเสื่อมหนึ่งมิได้มีการยื่นฟ้องเลย แต่ว่าคำฟ้องใด ๆ ที่ได้ทิ้งหรือถอนแล้ว อาจยื่นใหม่ได้ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอ้ายความ”

คดีเดิมโจทก์ฟ้องเรียกเงินกู้จากจำเลย ต่อมาโจทก์ถอนฟ้องศาลมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องได้ และลังจำหน่ายคดีออกจากสารบบความในระยะเวลาอุทธรณ์ โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยเพื่อเรียกเงินกู้ตามลัญญาภัยฉบับเดียวกันกับคดีก่อน เมื่อจำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลมีคำสั่งในคดีก่อนที่ให้จำหน่ายคดี คดีก่อนจึงอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ แม้จำเลยจะยื่นอุทธรณ์หลังจากโจทก์ยื่นฟ้องคดีหลังก็ตาม ฟ้องโจทก์ในคดีหลังเป็นฟ้องช้อนโดยผลของกฎหมายตาม ป.ว.พ. มาตรา 173 วรรคสอง (1) การถอนคำฟ้องที่มีผลลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้องและทำให้คู่ความกลับเข้าสู่ฐานะเดิมเสื่อมหนึ่งมิได้มีการยื่นฟ้องเลย ดังที่บัญญัติไว้ใน ป.ว.พ. มาตรา 176 นั้น หมายถึง การถอนคำฟ้องนั้นได้ถึงที่สุดแล้ว ไม่มีคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาลเดิมหนึ่ง ดังนั้น แม้โจทก์ถอนคำฟ้องคดีก่อน

ซึ่งมีคุณภาพเดียวกันและมูลค่าความแห่งคดีเดียวกันกับคดีนี้ ซึ่งศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตแล้ว แต่จำเลยยังอุทธรณ์อยู่ คดีดังข้ออ้างระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ฟ้องโจทก์จึงเป็นฟ้องช้อน ข้อต่อสู้ของจำเลยจึงฟังชื้น

2. โจทก์คนเดียวกันยื่นคำฟ้อง

ฟ้องช้อนเป็นข้อห้ามฝ่ายโจทก์ฟ้องจำเลยเท่านั้น โจทก์ในคดีแรกและโจทก์ในคดีหลังต้องเป็นโจทก์คนเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นโจทก์บุคคลเดียวกันหรือเป็นบุคคลในฐานะเดียวกันกับโจทก์ หมายความถึงผู้รับมอบอำนาจหรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนโจทก์ด้วย หากเป็นกรณีจำเลยกลับมาฟ้องโจทก์ หรือโจทก์ฟ้องกันเอง หรือจำเลยฟ้องกันเองในกรณีเข่นไม่ใช่ฟ้องช้อน (ดูเอกสารการสอนหน้า 1-24)

ตัวอย่าง จำเลยยกเงินของโจทก์นายจ้าง และพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยในความผิดอาญาฐานยกยอกเงินและมีค่าขอให้จำเลยคืนหรือชดใช้เงินที่ยกยอกไปแก่โจทก์แล้ว ต่อมาโจทก์ในฐานะล้วนตัวได้ยื่นฟ้องจำเลยในคดีแพ่งฐานผิดลัญญาจ้างแรงงานเรียกให้จำเลยชดใช้เงินที่ยกยอกและค่าปรับอีก 3 เท่าของเงินที่ยกยอกไปตามลัญญาจ้าง ดังนี้ จะถือว่าทั้งสองคดีโจทก์เป็นคนเดียวกันหรือไม่ ?

การที่พนักงานอัยการมีค่าขอในคดีอาญาให้จำเลยใช้เงินแก่โจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย ถือว่าเป็นการขอแทนโจทก์ ตาม ป.ว.อ.อาญา มาตรา 43 เมื่อโจทก์มาฟ้องจำเลยคนเดิมให้ชดใช้เงินที่ยกยอกและค่าปรับ จึงถือว่าทั้งสองคดี มีโจทก์เป็นคนฯ เดียวกันแล้ว (ฎีกาที่ 4608/2547)

แต่จะเป็นฟ้องช้อนหรือไม่ต้องพิจารณาต่อไปอีกว่าเป็นคำฟ้องในเรื่องเดียวกันหรือไม่

3. เป็นคำฟ้องเรื่องเดียวกัน (ดูเอกสารการสอน หน้า 1-26 ถึง 1-28)

นอกจากจะเป็นโจทก์คนเดียวกันหรือผู้ทรงลิทธิอันเดียวกันแล้ว จะต้องเป็นการยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกัน หากเป็นคำฟ้องคนละเรื่องแล้ว มิใช่เรื่องฟ้องช้อน ก็ตามคือ จะต้องเป็นมูลคดีเดียวกันหรือมีเหตุอันเป็นที่มาแห่งการโต้แย้ง ลิทธิอย่างเดียวกัน

เช่น คดีเดิมโจทก์ฟ้องจำเลยให้ชำระหนี้ตามลัญญาโอนลิทธิเรียกร้องไว้แล้ว ต่อมาโจทก์นำเข้าคดีที่จำเลยลักหลังให้แก่โจทก์เพื่อเป็นการชำระหนี้ตามลัญญาโอนลิทธิเรียกร้องนั้นมาฟ้องจำเลยอีก เช่นนี้สภาพแห่งข้อหาของโจทก์ทั้งสองคดีแตกต่างกัน ก็ไม่เป็นฟ้องช้อน

หรือตามตัวอย่างที่ยกมาในข้อ 2. ข้างต้น การที่จำเลยยกเงินของโจทก์นายจ้าง และพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยในความผิดอาญาฐานยกยอกเงินและมีค่าขอให้จำเลยคืนหรือชดใช้เงินที่ยกยอกไปแก่โจทก์แล้ว ต่อมาโจทก์ในฐานะล้วนตัวได้ยื่นฟ้องจำเลยในคดีแพ่งฐานผิดลัญญาจ้างแรงงานเรียกให้จำเลยชดใช้เงินที่ยกยอกและค่าปรับอีก 3 เท่าของเงินที่ยกยอกไปตามลัญญาจ้าง ดังนี้ จะถือว่าทั้งสองคดีเป็นคำฟ้องในเรื่องเดียวกันหรือไม่

จะเห็นว่าในคดีอาญาข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาจากการกระทำความผิดอาญา จึงเป็นการเรียกร้องในมูละเมิด แต่คดีหลังที่โจทก์ฟ้องให้จำเลยชดใช้เงินที่ยกยอกพร้อมค่าปรับ เป็นการเรียกร้องตามลัญญาจ้างแรงงานข้ออ้างอันอาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาจึงมิได้เป็นอย่างเดียวกัน มิใช่เป็นการฟ้องในเรื่องเดียวกัน ฟ้องคดีหลังของโจทก์ จึงไม่เป็นฟ้องช้อน (ฎีกาที่ 4608/2547 และฎีกาที่ 977/2550)

หากโจทก์สามารถฟ้องบังคับจำเลยในมูลคดีเดียวกันได้ในคดีก่อน แต่ไม่ฟ้องขอให้ศาลมังคบจำเลยเลี้ยในคราวเดียวกัน โจทก์กลับมาฟ้องจำเลยเป็นอีกคดี แม้จะเป็นเงินคนละจำนวนก็ต้องถือเป็นการฟ้องในเรื่องเดียวกัน จึงเป็นฟ้องช้อน

ฎีกาที่ 8382/2550 คดีก่อนโจทก์ฟ้องจำเลยกล่าวอ้างว่าจำเลยเลิกจ้างโจทก์โดยไม่เป็นธรรม เรียกร้องค่าเสียหายจากการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม คดีนี้โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยมีคำสั่งเลิกจ้างโจทก์โดยเหตุเดียวกันกับเหตุที่ฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายจากการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรมคดีก่อน และเรียกร้องลินจ้างแทนการบอกกล่าวล่วงหน้าและค่าชดเชยจากการจำเลยในขณะที่คดีก่อนยังอยู่ในระหว่างพิจารณาคดีของศาลแรงงานกลาง การฟ้องคดีทั้งสองเรื่องต่อศาลแรงงานกลางเป็นการเรียกร้องสิทธิในมูลหนี้หรือสิทธิเรียกร้องอันเกี่ยวกับการเลิกจ้างในคราวเดียวกัน ซึ่งโจทก์มีสิทธิฟ้องจำเลยเพื่อเรียกร้องลินจ้างแทนการบอกกล่าวล่วงหน้า ค่าชดเชยและค่าเสียหายจากการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรมในคราวเดียวกันได้หรือขอแก้ไขคำฟ้องในคดีเดิมภายในการกำหนดเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น เมื่อโจทก์ฟ้องคดีนี้ต่อศาลแรงงานกลางในระหว่างคดีก่อนอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลแรงงานกลางจึงเป็นการยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกัน จึงเป็นฟ้องซ้อนตาม ป.ว.พ. มาตรา 173 วรรคสอง (1)

อย่างไรก็ตี แม้คดีแรกและคดีหลังจะฟ้องโดยอาศัยข้ออ้างอันอาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเดียวกัน แต่หากสิทธิเรียกร้องในคดีหลังจะไม่ถึงกำหนดชำระในขณะที่ฟ้องคดีแรก ดังนี้ฟ้องคดีหลังก็ไม่เป็นฟ้องซ้อน

ฎีกาที่ 5867/2544 โจทก์เคยฟ้องจำเลยต่อศาลชั้นต้นในคดีก่อน ระหว่างพิจารณาคดีดังกล่าวโจทก์มาฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ แม้ฟ้องคดีก่อนและฟ้องคดีนี้ต่างอ้างว่าจำเลยผิดสัญญาตามสัญญาซื้อขายฉบับเดียวกันก็ตาม แต่จำนวนหนี้ที่โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระตามคำฟ้องทั้งสองคดีเป็นคนละจำนวนกัน กล่าวคือ ฟ้องคดีก่อนโจทก์ขอให้บังคับจำเลยชำระราคาสินค้าร้อยละ 10 ที่จำเลยต้องชำระในวันทำสัญญาและราคาสินค้าที่ต้องผ่อนชำระงวดที่ 1 ถึงงวดที่ 8 ส่วนฟ้องคดีนี้โจทก์ขอให้บังคับจำเลยชำระราคาสินค้าที่ต้องผ่อนชำระงวดที่ 9 ถึงงวดที่ 12 ซึ่งยังไม่ถึงกำหนดชำระเมื่อโจทก์เสนอคำฟ้องคดีก่อน ฟ้องโจทก์คดีนี้จึงมิใช่ฟ้องเรื่องเดียวกับฟ้องคดีก่อน ฟ้องโจทก์จึงไม่เป็นฟ้องซ้อน

คำให้การ คำให้การต้องการทำหนังสือ และต้องแสดงโดยชัดแจ้ง

มาตรา 177 วรรคสอง “ให้จำเลยแสดงโดยชัดแจ้งในคำให้การว่า จำเลยยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ ทึ่ลินหรือแต่บางส่วน รวมทั้งเหตุแห่งการนั้น”

กล่าวคือ ในกรณีจำเลยปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ จะต้องปฏิเสธโดยแจ้งชัดว่าปฏิเสธทึ่ลินหรือแต่บางส่วน และต้องต้องอ้างถึงเหตุแห่งการปฏิเสธนั้นด้วย หากคำให้การไม่ชัดแจ้งหรือไม่มีเหตุแห่งการปฏิเสธตามแนวคำพิพากษาภัยการถือว่าจำเลยไม่มีประเด็นที่จะลืนซึ่งหากคำให้การของจำเลยไม่มีประเด็นที่จะลืนถือว่าจำเลยรับตามฟ้องซึ่งทำให้จำเลยแพ้คดี

กรณีจำเลยให้การไม่ชัดแจ้ง ถือได้ว่าจำเลยมิได้ปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ จึงเป็นคำให้การที่ไม่ชอบตามป.ว.พ.มาตรา 177 วรรคสอง จึงถือว่าจำเลยได้ยอมรับตามข้ออ้างของโจทก์ เช่น จำเลยให้การว่าฟ้องโจทก์เคลื่อบคลุมแต่ไม่กล่าวว่าเหตุใดจึงถือเป็นเคลื่อบคลุม หรือจำเลยให้การว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง แต่ไม่กล่าวอ้างว่าเหตุใดจึงไม่มีอำนาจฟ้อง หรือจำเลยให้การว่า ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ แต่ไม่กล่าวอ้างว่าเหตุใดจึงขาดอายุความ อันเป็นการไม่ชอบด้วยหลักการที่บัญญัติไว้ในมาตรา 177 วรรคสอง

อย่างไรก็ตีหากเป็นการที่จำเลยยอมรับตามฟ้องของโจทก์ ต้องให้มีความชัดเจนเข้มเดียวกันว่าจะยอมรับตามฟ้องโจทก์ในข้อใด ทึ่งหมดหรือแต่บางส่วน แต่สำหรับการยอมรับนั้นจำเลยไม่จำต้องให้เหตุแห่งการยอมรับ เพราะจำเลยให้การยอมรับเลียแล้ว แต่ต้องให้การรับโดยชัดแจ้งว่ารับข้อใดเพียงใด (ดูเอกสารการสอน หน้า 1-48 ถึง 1-50)

พ้องແຍ້ງ គິດການທີ່ຈໍາເລີຍກລັບພ້ອງໂຈທກໃນຄົດເດືອກັນ ໃນການພ້ອງແຍ້ງນັ້ນ ຈໍາເລີຍຕ້ອງພ້ອງແຍ້ງໃນຄຳໃຫ້ການ ທີ່ຈໍາເລີຍຮ່ວມທັ້ນໃນຄຳຮ້ອງຂອແກ້ໄຂເພີ່ມເຕີມຄຳໃຫ້ການດ້ວຍໂຈທກໄດ້ ດັ່ງນັ້ນ ທ່ານຈໍາເລີຍໄມ້ໄດ້ຢືນຄຳໃຫ້ການ ອົງລົງພັນກຳນົດທີ່ຈໍາເລີຍຈະຢືນຄຳໃຫ້ການຮ່ວມທັ້ນໃນຄຳຮ້ອງຂອແກ້ໄຂຄຳໃຫ້ການແລ້ວ ຈໍາເລີຍກົມ່າຈໍາພ້ອງແຍ້ງໄດ້ ຈໍາເລີຍຕ້ອງແຍ້ກພ້ອງເປັນຄົດຕ່າງທາກ

ຜູ້ທີ່ມີລົງທຶນພ້ອງແຍ້ງ ຕ້ອງເປັນຜູ້ທີ່ອູ່ໃນສູນະເປັນຈໍາເລີຍໃນຄົດນັ້ນ ຜົ່ງຄູກໂຈທກໄດ້ແຍ້ງລົງທຶນມາຕຣາ 55 ທ່ານໂຈທກໄມ້ໄດ້ຕໍ່ແຍ້ງລົງທຶນຂອງຈໍາເລີຍ ແຕ່ໂຕ້ແຍ້ງລົງທຶນຄົນອື່ນ ຈໍາເລີຍຈະເອລືຖືຂອງຄົນອື່ນມາພ້ອງແຍ້ງໄມ້ໄດ້

ພ້ອງແຍ້ງເປັນຄຳພ້ອງອ່າງໜຶ່ງຕາມມາຕຣາ 1 (3) ດັ່ງນັ້ນ ພ້ອງແຍ້ງຕ້ອງເລັນຂ້ອກລ່າວຫາຕ່ອງຄາລ ຖ້າໄມ້ໄດ້ເສັນອ່າງໜຶ່ງຕ່ອງຄາລຍ່ອມໄມ້ເຄື່ອງວ່າເປັນພ້ອງແຍ້ງ ກາຮບຮຽຍພ້ອງແຍ້ງຈະຕ້ອງປັບປຸງຕົດຕາມມາຕຣາ 172 ວຽກສອງກລ່າວຄື່ອງ ຕ້ອງແສດງໂດຍແຈ້ງໜັດໜຶ່ງສົກພະແ່ງໜ້າຫາແລະຄຳຂອບັນດັບ ທັ້ງໜ້າອ້າງທີ່ອາຄີ່ມເປັນຫລັກແ່ງໜ້າເຫັນວ່ານັ້ນ ແລະ ຕ້ອງບຮຽຍໃຫ້ເຫັນວ່າໂຈທກໄດ້ຕໍ່ແຍ້ງລົງທຶນແລະໜ້າທີ່ຕາມກວ່າມຍາຂອງຈໍາເລີຍອ່າງໃຕມມາຕຣາ 55 ທັງຕ້ອງເປັນເຮືອງທີ່ເກີ່ວຂ້ອງກັບຄຳພ້ອງເດີມພອທີ່ຈະຮ່ວມກາຮພິຈາຮັນແລະໜີ້ຂັດຕັດລືນເຂົ້າດ້ວຍກັນໄດ້ຕາມມາຕຣາ 177 ວຽກສາມ ແລະ ມາຕຣາ 179 ວຽກສາມ

ມາຕຣາ 177 ວຽກສາມ “ຈໍາເລີຍຈະພ້ອງແຍ້ງມາໃນຄຳໃຫ້ກາງໄດ້ ແຕ່ຖ້າພ້ອງແຍ້ງນັ້ນເປັນເຮືອງອື່ນໄມ້ເກີ່ວຂ້ອງກັບຄຳພ້ອງເດີມແລ້ວ ໃຫ້ຄາລສົ່ງໃຫ້ຈໍາເລີຍພ້ອງເປັນຄົດຕ່າງທາກ”

ມາຕຣາ 179 ວຽກສາມ ທ້າມມີໃຫ້ຄູ່ຄວາມຝ່າຍໄດ້ເສັນອ່າງໜຶ່ງຕ່ອງໄດ້ຕ່ອງກາລ ໄນວ່າໂດຍວິທີພ້ອງເພີ່ມເຕີມຮ່ວມພ້ອງແຍ້ງກາຍຫລັງທີ່ໄດ້ຢືນຄຳພ້ອງເດີມຕ່ອງຄາລແລ້ວ ເວັນແຕ່ຄຳພ້ອງເດີມແລະຄຳພ້ອງກາຍຫລັງນີ້ຈະເກີ່ວຂ້ອງກັນພອທີ່ຈະຮ່ວມກາຮພິຈາຮັນແລະໜີ້ຂັດຕັດລືນເຂົ້າດ້ວຍກັນໄດ້

ຕ້ວອຍ່າງຄົດທີ່ຄາລສູກາຕັດລືນວ່າໄມ້ເກີ່ວຂ້ອງກັບພ້ອງເດີມ

ສູກາທີ່ 4484/2536 ໂຈທກພ້ອງວ່າຈໍາເລີຍຜິດລັບຄູ່ຂ່າຍທີ່ພິພາຫພຣ້ອມລົ່ງປຸກສ້າງ ຂອໃຫ້ບັນດັບຈໍາເລີຍໂອນທີ່ພິພາຫພຣ້ອມລົ່ງປຸກສ້າງໃຫ້ແກ່ໂຈທກຕາມລັບຄູ່ຂ່າຍແລະຮັບຂໍຮະເງິນຈາກໂຈທກ ຈໍາເລີຍພ້ອງແຍ້ງວ່າໂຈທກແກລ້ງພ້ອງຄົດນີ້ເພື່ອປະວົງການອອກໄປຈາກທີ່ພິພາຫ ແລະລົ່ງປຸກສ້າງໜີ້ຈໍາເລີຍໄດ້ໃຊ້ລົງທຶນບັນດັບຄົດໃຫ້ໂຈທກແລະບໍລວກອອກໄປໃນຄົດອື່ນກາຮກະທຳຂອງໂຈທກເປັນກາຮລະເມີດລົງທຶນຂອງຈໍາເລີຍ ທຳໃຫ້ຈໍາເລີຍເສີຍຫາຍຂອໃຫ້ບັນດັບໂຈທກໃຫ້ຄ່າເສີຍຫາຍ ດັ່ງນີ້ພ້ອງແຍ້ງຂອງຈໍາເລີຍເປັນກາຮຕັ້ງປະເທັນວ່າ ກາຮພ້ອງຄົດນີ້ຂອງໂຈທກເປັນກາຮແກລ້ງພ້ອງ ແລະປະວົງການບັນດັບຄົດໃນຄົດອື່ນທີ່ຈໍາເລີຍໃຊ້ລົງທຶນບັນດັບຄົດເວົາແກ່ໂຈທກເປັນກາຮລະເມີດຕ່ອງຈໍາເລີຍແລະເຮີຍຄ່າເສີຍຫາຍໜີ້ເປັນຄນລະເຮືອງໄມ້ເກີ່ວຂ້ອງກັບພ້ອງໂຈທກທີ່ຕັ້ງປະເທັນວ່າ ຈໍາເລີຍຜິດລັບຄູ່ຂ່າຍຂອໃຫ້ບັນດັບຕາມລັບຄູ່ຂ່າຍຕົ້ງກ່າວ່າພ້ອງແຍ້ງຂອງຈໍາເລີຍຈີ່ໄມ້ເກີ່ວຂ້ອງກັບພ້ອງເດີມ ໄໝຂອບດ້ວຍປ.ວ.ພ. ມາຕຣາ 177 ວຽກສາມ

ສູກາທີ່ 3497/2538 ພ້ອງໂຈທກລ່າວອ້າງວ່າ ຈໍາເລີຍຂໍ້ອັນຄ້າໄປຈາກໂຈທກແລ້ວໄມ້ໝໍາຮະຮາຄາຄ່າລືນຄ້າໃຫ້ແກ່ໂຈທກ ເປັນກາຮພ້ອງບັນດັບຕາມລັບຄູ່ຂ່າຍ ສ່ວນພ້ອງແຍ້ງຂອງຈໍາເລີຍກລ່າວອ້າງວ່າໂຈທກທຳລັບຄູ່ຂ່າຍຕົ້ງຈໍາເລີຍເປັນຕ້ວແໜ ຈໍາໜ່າຍລືນຄ້າຂອງໂຈທກໃນປະເທດໄທ ໂດຍຈໍາເລີຍຕ້ອງດໍາເນີນກາຮໂມໜ້າລືນຄ້າແລະສົ່ງເລີມກາຮ່າຍ ຈໍາເລີຍໄດ້ເຮີຍຄ່າໃໝ່ຈ່າຍໄປເປັນມູລຄ່າຮວມ 355,312 ນາທ ໂຈທກບອກເລີກລັບຄູ່ຂ່າຍໄນ້ຂອບດ້ວຍໝໍາຮະຄ່າຍກເລີກລັບຄູ່ຂ່າຍໃຫ້ແກ່ຈໍາເລີຍຈຳນວນ 1,000,000 ນາທ ເປັນກາຮພ້ອງບັນດັບໃຫ້ໂຈທກຮັບຜິດຕາມລັບຄູ່ຂ່າຍຕົ້ງແໜ ຜົ່ງເປັນຄນລະເຮືອງກັນທີ່ໂຈທກພ້ອງແຍ້ງຂອງຈໍາເລີຍຈີ່ໄມ້ເກີ່ວຂ້ອງກັບຄຳພ້ອງເດີມ ຂອບທີ່ຈໍາເລີຍຈະພ້ອງເປັນຄົດຕ່າງທາກຕາມປ.ວ.ພ.ມາຕຣາ 177 ວຽກສາມ

ฟ้องແຍ້ງທີ່ມີເຈືອນໄຂ ຄືວ ພົອງທີ່ຈໍາເລີຍໄມ້ໄດ້ຢືນຢັນຂ້ອທັງຈິງມາໃນຝົອງ ເພີ່ງແຕກລ່າວ່າຫາກໄດ້ຄວາມອຍ່ານນັ້ນ ອຳຍານນີ້ ຈໍາເລີຍຂອງຝົອງບັນຄັບໂຈທກ໌ ຕາມແນວຄຳພິພາກຫາກຝົກຖືວ່າຝົອງແຍ້ງທີ່ມີເຈືອນໄຂເປັນຝົອງແຍ້ງທີ່ໄມ້ເກີ່ວກັບຝົອງເດີມ (ດູອກສາຮຸບຮຽຍ ມັນ 1-59)

ຕ້ວອຍ່າງຝົອງແຍ້ງມີເຈືອນໄຂ

ຝົກທີ່ 1656/2547 ໂຈທກົບຝົອງວ່າຈໍາເລີຍປຸລູກສ້າງອາຄາຣຮູກລໍາເຂົ້າມາໃນທີ່ດິນຂອງໂຈທກ໌ ຈໍາເລີຍໃຫ້ການໃນຕອນແຮກວ່າ ຈໍາເລີຍປຸລູກສ້າງອາຄາຣໂດຍສຸກຕ້ອງຕາມກຸ່າມແລະຕາມທີ່ໂຈທກນຳໜີ້ຮ່ວງແນວເຂົ້າທີ່ດິນ ມີໄດ້ທຳລະເມີດຕ່ອງໂຈທກ໌ ເປັນການປົງເສຮວ່າຈໍາເລີຍມີໄດ້ປຸລູກສ້າງອາຄາຣຮູກລໍາທີ່ດິນຂອງໂຈທກ໌ ແຕ່ຕອນຫ້າຍໃຫ້ການວ່າ ທາກຝັ້ງວ່າຈໍາເລີຍປຸລູກສ້າງອາຄາຣຮູກລໍາທີ່ດິນຂອງໂຈທກ໌ຈົງແລ້ວກີ່ເປັນການກະທຳໂດຍສຸຈົວຕະແລ່ຂອງຝົອງແຍ້ງໃຫ້ໂຈທກ໌ຂາຍທີ່ດິນສ່ວນທີ່ຮູກລໍາແກ່ຈໍາເລີຍ ພົອງແຍ້ງຂອງຈໍາເລີຍນອກຈາກຈະມີເຈືອນໄຂແລະໄມ້ເກີ່ວກັບຝົອງເດີມພອທີ່ຈະພິຈາລານາແລະຊື້ຂາດຕັດລືນໄປດ້ວຍກັນໄດ້ໄມ້ຂອບດ້ວຍ ປ.ວ.ພ. ມາຕຣາ 177 ວຣຄລາມ ແລະ ມາຕຣາ 179 ວຣຄທ້າຍ

ຝົອງແຍ້ງເປັນຄຳຝົອງທີ່ເປັນອີສະໄນຕົວເອງ ເນື້ອຝົອງແຍ້ງແລ້ວຕ່ອມຝົອງເດີມຕົກໄປໄໜ່ວ່າຈະເປັນພະເທດຄອນຝົອງທີ່ຝົອງ ຈໍາໜ່າຍຄືດີ ອົງພິພາກຫາຍກົບຝົອງກົດ້າມ ພົອງແຍ້ງກີ່ຍັງຄອງອູ້ໄມ້ຕົກໄປຕາມຝົອງເດີມ ເວັ້ນເສີຍແຕ່ຝົອງເດີມຈະໄຟ່ ສົມບູຮົນໃນຕົວເອງຈົນໄມ້ມີສູານະເປັນຄຳຝົອງເອາເສີຍເລີຍແຕ່ຕົ້ນ ເຊັ່ນ ພົອງເດີມໂຈທກ໌ໄມ້ມີອ້ານາຈົກຝົອງ ພົອງເດີມເປັນຝົອງຊ້ອນຕ້ອງກໍາມຕາມກຸ່າມ ຢາລະ ເຫຼາ້ນໄມ້ເນື້ອຝົອງເດີມໄມ້ສົມບູຮົນເສີຍແຕ່ຕົ້ນແລ້ວຝົອງແຍ້ງທີ່ເກະອູ້ກັບຝົອງເດີມກີ່ໄມ້ອ່າຈົນໄດ້ແລະຈະຕົກໄປຕາມຝົອງເດີມນັ້ນ

ຄໍາບ່າຍໃນເອກສາຮຸບຮຽຍສອນທັງ 1-62 ຍ່ອທັງທີ່ 2 ມັກພິມຝົດພລາດ ທີ່ສຸກຕ້ອງຈະຕ້ອງເປັນດັ່ງນີ້

ແມ່ຝົອງແຍ້ງຈະຄືວີ້ເປັນຄຳຝົອງອຍ່າງໜຶ່ງ ແຕ່ມີໃຫ້ຄຳຝົອງເວີ່ມຕົນຄືດີແລະຕ້ອງຝົອງແຍ້ງມາໃນຄຳໃຫ້ການ ດັ່ງນັ້ນ ຄໍາຄາລສັ່ງຈໍາໜ່າຍຄືດີເພຣະໂຈທກ໌ທີ່ຝົອງທີ່ແລ້ວໂຈທກ໌ໄມ້ມີອ້ານາຈົກຝົອງແລ້ວ ພົອງແຍ້ງຂອງຈໍາເລີຍຍ່ອມຕົກໄປພະເທດຝົອງແຍ້ງນັ້ນຈະຕ້ອງມີຝົອງເດີມແລະຕົ້ວໂຈທກ໌ເດີມທີ່ຈະເປັນຈໍາເລີຍຕ່ອົບໄປເປັນຫລັກອູ້ດ້ວຍ

ສໍາຫວັນເວັ້ງທີ່ຝົອງ ຕອນຝົອງ ພລຂອງການທີ່ຝົອງແລະຄອນຝົອງ (ຂອໃຫ້ນັກຕຶກສາໄປຮອດຈ່າກຄໍາບ່າຍທັງ 1-30 ຄື 1-45)

หน่วยที่ 4 การพิจารณาโดยขาดนัด

ในเรื่องขาดนัดนี้ แบ่งออกเป็นขาดนัดยื่นคำให้การ และขาดนัดพิจารณา และถือว่าเป็นหน่วยที่ยุ่งยาก ของข้อสอบบ่อย แต่ไม่ว่าจะเป็นขาดนัดอย่างใด ขอให้นักศึกษาศึกษาและทำความเข้าใจ รวมทั้งสามารถตอบคำถามต่อไปนี้เป็นลำดับไปคือ

1. อย่างไรจึงเรียกว่าขาดนัด
2. ผลของการขาดนัดและกระบวนการพิจารณาที่ตามมา
3. การร้องขอพิจารณาคดีใหม่

ขาดนัดยื่นคำให้การ

มาตรา 197 เมื่อจำเลยได้รับหมายเรียกให้ยื่นคำให้การแล้ว จำเลยมิได้ยื่นคำให้การภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาล ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ

ฉะนั้น หลักเกณฑ์การขาดนัดยื่นคำให้การคือ

1. จำเลยได้รับหมายเรียกให้ยื่นคำให้การโดยชอบ
2. จำเลยไม่ยื่นคำให้การตามกฎหมาย หรือเวลาที่ศาลกำหนด

การขาดนัดต้องเป็นกรณีที่จำเลยไม่ยื่นคำให้การ หรือยื่นแต่ล่วงเลยระยะเวลาตามกฎหมายหรือตามที่ศาลกำหนดเท่านั้น เมื่อจำเลยยื่นคำให้การภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว แม้ต่อมา ศาลจะมีคำสั่งไม่รับคำให้การ ตามมาตรา 18 หรือจำเลยยื่นคำให้การแล้ว แต่ไม่ได้ปฏิเสธข้ออ้างและเหตุแห่งการปฏิเสธ ซึ่งเป็นคำให้การที่ไม่ชอบตามมาตรา 177 วรรค 2 ก็ต้องถือว่าจำเลยยื่นคำให้การแล้ว กรณีเช่นนี้ก็มิใช่เรื่องขาดนัดยื่นคำให้การ

ฎีกาที่ 1298/2515 ทนายจำเลยนำคำให้การยื่นต่อศาลภายในกำหนดแล้ว แต่จำเลยหรือทนายจำเลย ไม่ได้ลังชือในฐานะเป็นจำเลยในคำให้การ เป็นแต่ทนายเช่นชือเป็นผู้เรียงพิมพ์และเช่นชือไว้ได้ข้อความว่า ได้รอฟังคำสั่งอยู่ ถือไม่ได้ว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ

ฎีกาที่ 6311/2549 ทนายจำเลยไม่มีอำนาจเรียงคำให้การและฟ้องแย้งเพราะถูกห้ามการเป็นทนายความ ระหว่างนั้นเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่พิเคราะห์เบื้องตาม ป.ว.พ. มาตรา 27 วรรคหนึ่ง ศาลมีคำสั่งรับคำให้การ และฟ้องแย้งไว้แล้ว จึงมิใช่กรณีจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ

แต่หากจำเลยยื่นคำให้การล่วงเลยกำหนดเวลา ซึ่งศาลจะรับไว้ไม่ได้ แต่ศาลหลงผิดรับไว้ ก็ต้องถือว่าจำเลย หรือโจทก์ขาดนัดยื่นคำให้การเหมือนกัน เพราะกรณีต้องตามด้วยมาตรา 197 นี้แล้ว

การขาดนัดยื่นคำให้การแม่จำเลยจะได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ศาลทราบก่อนครบกำหนดยื่นคำให้การ ก็ต้องถือว่า จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การอยู่ดี (การแจ้งเหตุขัดข้องให้ศาลทราบก่อนอาจถือเป็นเป็นข้ออ้างในภายหลังว่าจำเลยมิได้ จริงขาดนัดยื่นคำให้การเท่านั้น)

(ดูเอกสารการสอนหน้า 4-8, 4-9)

จะเห็นว่าการขาดนัดยื่นคำให้การ เป็นเรื่องของจำเลยเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดี โจทก์ที่ถูกจำเลยฟ้องแพ้ ถือว่า เป็นจำเลยในคดีฟ้องแพ้จึงอาจขาดนัดยื่นคำให้การ (ในคดีฟ้องแพ้) ได้เช่นกัน รวมไปถึงกรณีที่มีผู้ร้องขัดทรัพย์ และ กรณีที่มีผู้ร้องลอดเข้ามาในคดีด้วย

ในคดีที่มีบุคคลที่ร้องลอดเข้ามาเป็นคู่ความฝ่ายที่สาม ตาม ป.ว.พ. มาตรา 57 (1) ถือว่าโจทก์และจำเลย เดิมมีฐานะเป็นจำเลยของผู้ร้องลอดหึ้งคู่ ดังนั้น เมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องลอดเข้ามาเป็นโจทก์หรือจำเลยในคดี โจทก์และจำเลยเดิมในคดีก็ต้องยื่นคำให้การด้วย มิฉะนั้นถือว่าโจทก์หรือจำเลยนั้นขาดนัดยื่นคำให้การกรณีที่ บุคคลภายนอกได้ร้องลอดเข้ามาเป็นจำเลยร่วม ตาม ป.ว.พ. มาตรา 57 (2) ถือว่าคำสั่งลอดนั้นเป็นคำให้การอยู่ในตัว เมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องลอดเข้ามาเป็นจำเลยร่วม ผู้ร้องลอดก็ไม่ต้องทำคำให้การอีก

กรณีมีการยึดทรัพย์ตามคำพิพากษา และมีผู้ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ที่ยึด ผู้ร้องมีฐานะเป็นโจทก์ โจทก์เดิมมี ฐานะเป็นจำเลยในคดีร้องขัดทรัพย์ โจทก์จะต้องยื่นคำให้การแก้คดีด้วย มิฉะนั้นโจทก์ขาดนัดยื่นคำให้การ (ในคดีร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ที่ยึดหรือที่มักจะเรียกว่าคดีร้องขัดทรัพย์)

เมื่อจำเลยไม่ยื่นคำให้การในกำหนดก็ยอมถือว่าเป็นกรณีขาดนัดยื่นคำให้การโดยผลของกฎหมายแล้ว ศาลไม่ ต้องมาสั่งว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การอีกขั้นหนึ่ง และเมื่อขาดนัดยื่นคำให้การแล้วจะเกิดผลดังต่อไปนี้

1. โจทก์ต้องยื่นคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดให้ตนเป็นฝ่ายชนะคดีโดยขาดนัด (มาตรา 198 วรรคหนึ่ง)

2. ถ้าโจทก์ไม่ยื่นคำขอต่อศาลภัยในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีนั้นเสียจาก สารบบความ (มาตรา 198 วรรคสอง)

อย่างไรก็ถูกหมายมิได้บังคับให้ศาลมำนำดต้องจำหน่ายคดีเสมอไป ศาลจะสั่งจำหน่ายคดีหรือไม่เป็นดุลพินิจของศาล เพียงแต่ให้ศาลมีอำนาจที่จะจำหน่ายเมื่อพ้น 15 วันได้เท่านั้น ฉะนั้นในกรณีที่ศาลมั่งมีได้สั่งจำหน่ายคดี โดยหลัก ศาลก็จำต้องดำเนินคดีต่อไป (มาตรา 133) แม้โจทก์จะยื่นคำขอเมื่อพ้น 15 วัน ศาลก็มีอำนาจที่จะมีคำพิพากษา หรือคำสั่งชี้ขาดให้โจทก์ชนะคดีโดยขาดนัดได้

ในคดีที่มีจำเลยหลายคนและจำเลยบางคนขาดนัดยื่นคำให้การ โจทก์ต้องยื่นคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ชี้ขาดให้ตนชนะคดีโดยขาดนัดลำหรับจำเลยคนที่ขาดนัดนั้นด้วย มิฉะนั้นศาลอาจสั่งจำหน่ายคดีโจทก์เฉพาะจำเลย คนนั้นเท่านั้น

3. ถ้าโจทก์ยื่นคำขอต่อศาลภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งข้อหาคดีโดยขาดนัดไปตามมาตรา 198 ทวิ แต่ถ้าศาลมีเหตุสูงลักษณะใดๆจะไม่ทราบหมายเรียกให้ยื่นคำให้การ ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้มีการล่งหมายเรียกใหม่

(ดูเอกสารการสอนหน้า 4-11, 4-12)

กระบวนการพิจารณาคดีฝ่ายเดียวเพระเหตุจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ (มาตรา 198 ทวิ)

มาตรา 198 ทวิ ศาลจะมีคำสั่งข้อหาคดีโจทก์เป็นฝ่ายชนะคดี โดยจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การมิได้ เว้นแต่ศาลมีเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์มีมูลและไม่ขัดต่อกฎหมาย ในการนี้ศาลจะยกชื่นอ้างโดยลำพังซึ่งข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการพิพากษาหรือมีคำสั่งข้อหาคดีตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจลีบพยานเกี่ยวกับข้ออ้างของโจทก์หรือพยานหลักฐานอื่นไปฝ่ายเดียวตามที่เห็นว่าจำเป็นก็ได้ แต่ในคดีเกี่ยวด้วยสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัวหรือคดีพิพาทเกี่ยวด้วยกรรมสิทธิ์ในอัลลาริมทรัพย์ ให้ศาลลีบพยานหลักฐานโจทก์ไปฝ่ายเดียว และศาลอาจเรียกพยานหลักฐานอื่นมาลีบได้ลงตามที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ในการกำหนดจำนวนเงินตามคำขอแบ่งคับของโจทก์ให้ศาลปฏิบัติดังนี้

(1) ในกรณีที่โจทก์มีคำขอแบ่งคับให้จำเลยชำระหนี้เป็นเงินจำนวนแน่นอน ให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์ลีบพยานเอกสารตามที่ศาลเห็นว่าจำเป็นแทนการลีบพยาน

(2) ในกรณีที่โจทก์มีคำขอแบ่งคับให้จำเลยชำระหนี้เป็นเงินอันไม่อาจกำหนดจำนวนได้แน่นอน ให้ศาลลีบพยานหลักฐานโจทก์ไปฝ่ายเดียว และศาลอาจเรียกพยานหลักฐานอื่นมาลีบได้ลงตามที่เห็นว่าจำเป็น ถ้าจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การไม่มาศาลในวันลีบพยานตามมาตรานี้ให้ถือว่าจำเลยนั้นขาดนัดพิจารณา

ถ้าโจทก์ไม่นำพยานหลักฐานมาลีบตามความในมาตรานี้ ภัยในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้ถือว่าคดีของโจทก์ไม่มีมูล และให้ศาลยกฟ้องโจทก์

จะเห็นได้ว่าแม่จำเลยจะขาดนัดยื่นคำให้การแล้วก็ตาม ศาลก็ยังไม่สามารถที่จะพิพากษาหรือคำสั่งให้โจทก์ชนะคดีไปทันที แต่ศาลต้องพิจารณาให้ได้ว่าคำฟ้องของโจทก์นั้น เป็นคำฟ้องที่มีมูลและไม่ขัดต่อกฎหมายเลี่ยงก่อนและเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ศาลมีอำนาจที่จะยกข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนชื่นอ้างเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้ลงว่าคำฟ้องของโจทก์นั้นขัดต่อกฎหมายเรียบร้อยของประชาชนหรือไม่ด้วย

การลีบพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อวินิจฉัยว่าคดีของโจทก์นั้นมีมูลและไม่ขัดต่อกฎหมายดังกล่าวเป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ เพื่อประโยชน์ในการพิพากษาหรือมีคำสั่งข้อหาคดีด้วย ไม่ใช้การลีบพยานโจทก์ฝ่ายเดียวแบบกรณีขาดนัดพิจารณาตามมาตรา 204 ซึ่งจะศึกษา กันต่อไป

กรณีที่เป็นคดีทั่วไปเมื่อศาลเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์ เป็นคำฟ้องที่มีมูลและไม่ขัดต่อกฎหมายแล้วศาลจะพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีโดยไม่ต้องลีบพยานก็ได้ หรือศาลอาจกำหนดลีบพยานเกี่ยวกับข้ออ้างของโจทก์หรือพยานหลักฐานอื่นไปฝ่ายเดียวตามที่เห็นว่าจำเป็นก็ได้

แต่เมื่อศาลให้ลีบแล้วก็ต้องแจ้งวันนัดให้โจทก์ทราบและโจทก์ต้องลีบพยานไปตามที่ศาลสั่ง ถ้าไม่ลีบ ก็เป็นการไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาตามที่ศาลสั่ง อาจมีผลเสียหายแก่คดี เพราะโจทก์ไม่มีพยานมาลีบ หรือไม่มีพยานหลักฐานมาสนับสนุนข้ออ้างของตน ศาลจึงยกฟ้องของโจทก์ได้ และถือว่าศาลได้วินิจฉัยในประเต็นของคดีของโจทก์แล้ว และเมื่อคดีถึงที่สุด โจทก์จะนำคดีมาฟ้องจำเลยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันอีกไม่ได้ เพราะเป็นการฟ้องซ้ำ ต้องห้ามตามป.ว.พ. มาตรา 148

ในกรณีที่เป็นคดีลักษณะ ได้แก่ 1. คดีเกี่ยวด้วยลิทธิ์แห่งสภาพบุคคล 2. คดีเกี่ยวด้วยลิทธิ์ในครอบครัว หรือ 3. คดีพิพาทเกี่ยวด้วยกรรมลิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์ ศาลจะต้องมีคำสั่งให้ลีบพยานหลักฐานโจทก์ไปฝ่ายเดียวเสมอ จะให้โจทก์ชนะคดีโดยไม่ลีบพยานไม่ได้ และถ้าโจทก์ไม่นำพยานมาลีบ ให้ถือว่าคดีของโจทก์ไม่มีมูล และให้ศาลมีคำฟ้องโจทก์ (มาตรา 198 ทวิ วรรคห้า)

กรณีนี้มีข้อลังก์ แล้วยกอภิปรัชต์ว่า ศาลจะมีคำสั่งจำหนายคดีโดยถือว่าโจทก์ขาดพิจารณาตามมาตรา 202 ไม่ได้ เพราะกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว แต่ถ้าโจทก์ไม่มาศาลในวันนัดอื่นๆ ที่ไม่ใช่วันนัดลีบพยานโจทก์ ศาลก็ไม่มีอำนาจยกฟ้องโจทก์ เพราะถือว่าโจทก์ไม่มีหน้าที่ต้องนำพยานมาลีบในวันนั้นๆ

การพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีในคดีที่จำเลยบางคนขาดนัดยื่นคำให้การ

มาตรา 198 ตรี ในคดีที่จำเลยบางคนขาดนัดยื่นคำให้การ ให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีโดยขาดนัดยื่นคำให้การระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้นไปก่อนและดำเนินการพิจารณาคดีระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ยื่นคำให้การต่อไป แต่ถ้ามูลความแห่งคดีนั้นเป็นการชำรุดหนี้ซึ่งแบ่งแยกจากกันไม่ได้ ให้ศาลอธิการพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีโดยขาดนัดยื่นคำให้การไว้ก่อนเมื่อศาลมีคำให้การไว้ก่อนแล้วที่ยื่นคำให้การเสร็จลิ้นแล้ว ก็ให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีไปตามรูปคดีสำหรับจำเลยที่ยื่นคำให้การเสร็จลิ้นแล้ว

ในกรณีที่จำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การไม่มาศาลในวันลีบพยานของคู่ความอื่นมิให้ถือว่าจำเลยนั้นขาดนัดพิจารณา

กรณีโจทก์ฟ้องจำเลยหลายคน บางคนขาดนัดยื่นคำให้การ กฎหมายกำหนดการพิพากษาและข้อหาตัดสินคดีโดยพิจารณาถึงมูลความแห่งคดีเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ

(1) คดีที่มูลความแห่งคดีนั้นเป็นการชำระบนหื่นซึ่งแบ่งแยกจากกันได้

ให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำลั่งข้อหาคดีโดยขาดนัดยื่นคำให้การระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้นไปก่อน และดำเนินการพิจารณาคดีระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ยื่นคำให้การต่อไป

(2) คดีที่มูลความแห่งคดีนั้นเป็นการชำระบนหื่นซึ่งแบ่งแยกจากกันไม่ได้

ให้ศาลต้องรอการพิพากษาหรือมีคำลั่งข้อหาคดีโดยขาดนัดยื่นคำให้การไว้ก่อน เมื่อศาลมีคำให้การพิจารณาสำหรับจำเลยที่ยื่นคำให้การเสร็จสิ้นแล้ว ก็ให้มีคำพิพากษาหรือคำลั่งข้อหาคดีไปตามรูปคดีสำหรับจำเลยทุกคน

มูลความแห่งคดีนั้นเป็นการชำระบนหื่นซึ่งแบ่งแยกจากกันไม่ได้ หมายถึง คดีที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเป็นคู่ความในคดีเดียวกัน โดยเป็นโจทกร่วมหรือจำเลยร่วมในคดีที่บุคคลเหล่านั้นมีประโยชน์ร่วมกันในมูลความแห่งคดี (ป.ว.พ. มาตรา 59) เช่น เจ้าของรวม ลูกหนี้ร่วม ลูกหนี้กับผู้ค้ำประกัน ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย ฯลฯ

หมายเหตุ เนื่องจาก ป.ว.พ. ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการลีบพยานในคดีที่จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การไว้เป็นพิเศษตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นคดีใดมีจำเลยหลายคนบางคนขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลจะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการลีบพยานหลักฐานด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) การทำคำพิพากษาหรือคำลั่งข้อหาคดีระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้น ศาลสามารถนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับการลีบพยานในกรณีที่จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การมาใช้ในการวินิจฉัยเพื่อมีคำพิพากษาหรือคำลั่งคดีเฉพาะจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การได้ (มาตรา 198 ทว)

2) การทำคำพิพากษาหรือคำลั่งข้อหาคดีระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ไม่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้น ศาลจะต้องลีบพยานหลักฐานของคู่ความทั้งสองฝ่ายไปตามหลักกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานทั่วไป

กรณีที่จำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การไม่มาศาลในวันที่มีการลีบพยานเกี่ยวกับการวินิจฉัยว่าคดีที่โจทก์ฟ้องมีมูลและไม่ขัดต่อกฎหมายนั้น มาตรา 198 ตรี วรรคสอง มิให้ถือว่าจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การนั้นขาดนัดพิจารณา ดังนั้น จำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การและศาลได้พิจารณาคดีไปฝ่ายเดียวจึงขอใช้ลิทธิในการขอให้ศาลมีคำพิจารณาคดีใหม่ก่อนศาลมีคำพิพากษา (ตามมาตรา 206 วรรคสาม) ไม่ได้ และจะใช้ลิทธิในการนำพยานหลักฐานเข้ามาลีบเหมือนกับลิทธิของคู่ความที่ขาดนัดพิจารณา (ตามมาตรา 206 วรรคสี่) ไม่ได้เช่นกัน

(เอกสารการสอนหน้า 4-23 ถึง 4-27)

ขาดนัดพิจารณา

มาตรา 200 ภายในได้บังคับมาตรา 198 ทวิ และมาตรา 198 ตรี ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มามาศาลในวันลึบพยานและไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นขาดนัดพิจารณา

ถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่มามาศาลในวันนัดอื่นที่มิใช่วันลึบพยาน ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นละลิขิการดำเนินกระบวนการพิจารณาของตนในนัดนั้น และทราบกระบวนการพิจารณาที่ศาลได้ดำเนินไปในนัดนั้นด้วยแล้ว

ฉะนั้น หลักเกณฑ์การขาดนัดพิจารณาคือ

1. คู่ความไม่มามาศาลในวันลึบพยาน และ
2. ไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี

อธิบายดังนี้

1. คู่ความไม่มามาศาลในวันลึบพยาน

ตามมาตรา 200 การขาดนัดพิจารณาต้องเป็นเรื่องคู่ความไม่มามาศาลในวันลึบพยาน คำว่า “คู่ความ” ตามมาตรา 1 (11) หมายความว่าบุคคลผู้ยื่นคำฟ้อง(โจทก์) หรือถูกฟ้องต่อศาล(จำเลย) และให้รวมถึงบุคคลผู้มีลิขิการทำแทนบุคคลนั้นๆ ตามกฎหมายหรือในฐานะนายความด้วย ฉะนั้น ผู้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดีแทนโจทก์ หรือผู้รับมอบอำนาจให้ต่อสู้คดีแทนจำเลย หรือทนายของคู่ความยื่อมถือว่าเป็นคู่ความ ฉะนั้นถ้าผู้รับมอบอำนาจหรือทนายความของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาศาล จึงถือไม่ได้ว่าฝ่ายนั้นขาดนัดพิจารณา แม้ทนายมาศาลแล้วแต่ไม่ยอมดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ไม่ว่าจะเป็น เพราะเหตุใดก็ตาม ก็ถือว่าทนายมาศาลเข่นเดียวกันเข่นกัน หรือทนายโจทก์หรือทนายจำเลยมาศาล แต่ถอนตัวจากการเป็นทนายความก็ยังต้อง ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นมาศาลแล้ว

ที่ว่า “ไม่มามาศาล” นั้น คือการมาปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีความในศาล ถ้าเพียงเข้าห้องพิจารณาคดีเรื่องนั้นโดยศาลหรือผู้พิพากษาคดีเรื่องนั้นมิได้ออกนั่งพิจารณาแล้วกลับออกไปเลี้ยงก่อนคดีอื่นถือว่าไม่มามาศาล หรือกรณีมาศาลแต่ไม่ยอมเข้าห้องพิจารณาถือว่าไม่มาศาล แต่ถ้าเข้าห้องพิจารณาคดีเรื่องนั้นศาลหรือผู้พิพากษาผู้พิจารณาคดีเรื่องนั้นออกนั่งพิจารณาแล้ว ตัวความหรือทนายของตัวความกลับออกไปเลี้ยงโดยไม่อยู่ดำเนินกระบวนการพิจารณา ก็ต้องถือว่าคู่ความมาศาลแล้วไม่ถือว่าขาดนัด

การที่ไม่มามาศาลตามมาตรา 200 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการไม่มามาศาลในวันลึบพยานเท่านั้น ไม่ใช่ไม่วันนัดอื่นที่มิใช่วันลึบพยานตามวรรคสอง เช่นวันนัดพร้อม วันชี้ส่องสถาน วันไต่สวน วันนัดดูแผนที่ที่พิพาท ฯลฯ เป็นต้น

“วันลึบพยาน” ตามบทวิเคราะห์คัพท์มาตรา 1(10) หมายความว่าวันที่ศาลเริ่มต้นทำการลึบพยาน คือเป็นวันที่ศาลทำการลึบพยานนัดแรก ไม่ว่าเป็นการลึบพยานโจทก์หรือพยานจำเลยก็ได้ ในวันแรกนั้นฝ่ายใดจะมีภาระหรือหน้าที่นำลึบหรือจะลึบพยานฝ่ายใดเสร็จหรือไม่ลำคัญ แม้จะเป็นการที่ศาลไปเดินเชิญลึบที่ดินพิพาท ก็ต้อง

ถือว่าวันแรกนั้นเป็นวันลึบพยานแล้ว วันนัดต่อๆ มา ไม่ถือว่าเป็นวันลึบพยาน นอกจากนี้จะต้องเป็นวันลึบพยานจริงๆ ไม่ใช่วันนัดลึบพยานที่ศาลได้สั่งเลื่อนการนัดออกไปแล้ว

2. ไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี

(เนื่องจากคำบรรยายในเอกสารการสอนหน้า 4-14 ถึง 4-16 มีข้อความพิมพ์ตากหล่นบางส่วนนักศึกษาอ่านแล้วจะเข้าใจได้ยาก จึงขออธิบายภาพรวมก่อนดังนี้)

เนื่องจากมาตรา 220 ที่แก้ไขใหม่ตัดข้อความว่า “มิได้ขอเลื่อนคดี หรือแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่มาศาลเลียก่อนลงมือพยาน” ที่บัญญัติไว้เดิมอูกไป และบัญญัติใหม่ว่า ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาศาลในวันลึบพยานและไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นขาดนัดพิจารณา ดังนั้นในกรณีคู่ความยื่นคำขอเลื่อนคดีไว้ก่อนล่วงหน้า แล้วไม่มาศาลในวันลึบพยาน เมื่อศาลไม่อนุญาตให้เลื่อนคดี ก็ต้องถือว่าคู่ความนั้นขาดนัดพิจารณา เพราะเข้าทั้งกรณีที่ไม่มาศาลและไม่ได้รับอนุญาตให้เลื่อนคดี

แต่ถ้าตัวความ หรือทนายความมาศาลแล้วขอเลื่อนคดี แม้ศาลไม่อนุญาตให้เลื่อน ก็ไม่ถือว่าขาดนัดพิจารณา รวมถึงกรณีที่ทนายความไม่มาศาลแต่ได้มอบฉันทะให้เล่มียนทนายนำคำร้องขอเลื่อนคดีมายื่นต่อศาล ก็ต้องถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นมาศาลแล้ว แม้ศาลจะไม่อนุญาตให้เลื่อนคดี ก็ไม่เป็นการนัดพิจารณา

แต่ถ้าทนายความมอบฉันทะให้เล่มียนทนายมา>yื่นคำร้องขอถอนตัวจากการเป็นทนายความในวันลึบพยาน โดยมิได้มอบให้ยื่นคำร้องขอเลื่อนคดีด้วย เช่นนี้เมื่อศาลไม่อนุญาตให้ถอนตนจากการเป็นทนายความในวันนั้น เพราะต้องสอบถามตัวความก่อนก็ตาม แต่เมื่อการมอบฉันทะมิได้รวมไปถึงการให้ยื่นคำร้องขอเลื่อนคดีด้วย จึงเป็นกรณีที่คู่ความฝ่ายนั้นไม่ว่าตัวความ หรือทนายความไม่มาศาลในวันลึบพยานแล้ว คู่ความนั้นจึงตกเป็นผู้ขาดนัดพิจารณา

ข้อยกเว้นกรณีที่ไม่ถือว่าคู่ความฝ่ายที่ไม่มาศาลขาดนัดพิจารณา คือ กรณีจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การไม่มาศาลในวันนัดลึบพยาน ตามมาตรา 198 ตรี วรรคลสองมิให้ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา ทั้งนี้เพราะปัจจุบันกฎหมายบัญญัติเรื่องการขาดนัดยื่นคำให้การกับการขาดนัดพิจารณาแยกกันเด็ดขาด จะน้ำมาตรา 200 มาใช้แก่กรณีดังกล่าวไม่ได้ดังนั้น เมื่อไม่ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา จำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การและมาศาลก่อนศาลวินิจฉัยคดีจะร้องขอให้ศาลพิจารณาคดีใหม่ก่อนพิพากษาโดยอ้างว่าตนขาดนัดพิจารณาไม่ได้ เนื่องจากเป็นการพิจารณาคดีไปฝ่ายเดียว เพราะจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ไม่ใช่เป็นการพิจารณาคดีไปฝ่ายเดียวเพราจะจำเลยขาดนัดพิจารณา

กระบวนการพิจารณาหลังการขาดนัดพิจารณา

แบ่งออกได้เป็น 3 กรณีคือ

1. โจทก์และจำเลยขาดนัดพิจารณา
2. โจทก์ฝ่ายเดียวขาดนัดพิจารณา
3. จำเลยฝ่ายเดียวขาดนัดพิจารณา

กรณีที่ 1. โจทก์และจำเลยขาดนัดพิจารณา

มาตรา 201 ถ้าคู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณา ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่าຍคดีนี้เสียจากสารบบความ

แม้กฎหมายจะใช้คำว่า “ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่าຍคดี” แต่ตามกฎหมายก็ไม่บังคับให้ศาลจำหน่าຍคดีจะเห็นได้โดยนัยแห่งมาตรา 133 เมื่อศาลไม่จำหน่าຍก็ต้องชี้ขาดคดีโดยทำเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งในวันลืนการพิจารณา เมื่อโจทก์–จำเลยขาดนัดพิจารณาและศาลอันต้นมีคำสั่งจำหน่าຍคดีตามมาตรา 201 เสร์จลีนไปแล้ว สิทธิของโจทก์ มือญ่าทางเดียวตามมาตรา 203 คือฟ้องคดีใหม่ โจทก์จะอุทธรณ์คำสั่งจำหน่าຍคดีนี้ไม่ได้ (ให้ลังเกตว่ามาตรา 203 ห้ามเฉพาะโจทก์เท่านั้น จำเลยที่ขาดนัดพิจารณาตามมาตรา 201 นี้จึงอาจยื่นอุทธรณ์คำสั่งจำหน่าຍคดีของศาลได้)

กรณีที่ 2. โจทก์ขาดนัดพิจารณา

มาตรา 202 ถ้าโจทก์ขาดนัดพิจารณา ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่าຍคดีนี้เสียจากสารบบความ เว้นแต่จำเลยจะได้แจ้งต่อศาลในวันลืบพยานขอให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป ก็ให้ศาลพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนี้ไปฝ่ายเดียว

เมื่อโจทก์ขาดนัดพิจารณาศาลไม่ต้องมีคำสั่งว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณาเพราะการขาดนัดพิจารณาเป็นไปโดยผลของกฎหมาย ศาลย่อมมีอำนาจลั่งจำหน่าຍคดีได้ จะไม่จำหน่าຍก็ได้ แต่ถ้าหากจำเลยแจ้งต่อศาลว่าให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไปดังนี้ ก็จะจำหน่าຍไม่ได้ ศาลต้องดำเนินการพิจารณาต่อไปฝ่ายเดียว การแจ้งอาจแจ้งในวันหรือก่อนวันลืบพยาน การแจ้งในวันลืบพยานอาจแจ้งโดยวาจาหรือแตลงเป็นหนังสือก็ได้ ถ้าแจ้งด้วยวาจา ศาลก็ต้องบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา ส่วนการแจ้งไว้ก่อน เช่นแจ้งไว้ในคำให้การว่า แม้โจทก์จะขาดนัด จะขอต่อสู้จนกว่าจะถึงที่สุด ดังนี้เป็นต้น

ถ้าจำเลยขอให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ศาลจะต้องพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีไปฝ่ายเดียว ก็อาจมีผลทำให้มีการขอให้พิจารณาคดีใหม่ตามมาตรา 206 วรรคสาม และ มาตรา 207 ในภายหลังได้

กรณีที่ 3. จำเลยขาดนัดพิจารณา

มาตรา 204 ถ้าจำเลยขาดนัดพิจารณาแล้วให้ศาลพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้นไปฝ่ายเดียว

กฎหมายให้อธิบายว่าจำเลยขาดนัดพิจารณาโดยผลของกฎหมายทันที ศาลไม่ต้องสั่งแสดงว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา ก็จะพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีไปฝ่ายเดียวได้

(ดูเอกสารการสอนหน้า 4-18 ถึง 4-20)

การพิจารณาและชี้ขาดคดีโดยขาดนัดพิจารณา

มาตรา 206 วรรคหนึ่ง คุ้มครองผู้ฟ้องคดีให้ได้รับความยุติธรรมโดยอิสระ แต่เมื่อคุ้มครองผู้ฟ้องคดีไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจชี้ขาดคดีให้คุ้มครองที่มาศาลเป็นฝ่ายชนะ ต่อเมื่อศาลมีอำนาจชี้ขาดคดีให้คุ้มครองที่มาศาลเป็นฝ่ายชนะ ในการนี้ศาลจะยกขึ้นอ้างโดยลำพังซึ่งข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องความสงบเรียบร้อยของประชาชนก็ได้

มาตรา 206 ใช้บังคับทั้งในกรณีที่โจทก์หรือจำเลยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดขาดนัด

ตามมาตรา 206 วรรคหนึ่ง แม้คุ้มครองผู้ฟ้องคดีจะขาดนัดพิจารณา อีกฝ่ายหนึ่งก็จะต้องลีบพยานตามคำฟ้องหรือคำให้การของตน ถ้าฝ่ายนั้nlleeบพยานให้เขื่อถือรับฟังไม่ได้ ก็อาจแพ้คดีได้เช่นเดียวกับคดีสามัญทั่วไป ศาลจะพิพากษาให้ฝ่ายที่มาศาลชนะคดีโดยอิสระ แต่เมื่อคุ้มครองที่มาศาลเป็นฝ่ายชนะ แต่จะให้คุ้มครองที่มาศาลชนะ ต่อเมื่อข้ออ้างของคุ้มครองผู้ฟ้องคดีมีมูลและไม่ขัดต่อกฎหมาย

มาตรา 206 วรรคสอง บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติ มาตรา 198 ทวิ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับแก่คดีของคุ้มครองที่มาศาลโดยอนุโลม

การวินิจฉัยชี้ขาดกรณีคุ้มครองขาดนัดพิจารณาให้อีกฝ่ายชนะคดีนั้นที่ว่าคดีมีมูลและไม่ขัดต่อกฎหมาย ตลอดจนวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับคำขอบังคับของคุ้มครองฝ่ายที่มาศาลนั้น เป็นแนวทางเดียวกับที่กล่าวมาแล้วในเรื่องการขาดนัดยื่นคำให้การ โดยเฉพาะในมาตรา 198 ทวิ วรรคสอง และวรรคสาม ซึ่งมาตรา 206 ให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้ ขอให้ย้อนกลับไปศึกษาอีกรอบ

ฎีกาที่ 2685/2548 โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระหนี้กู้ยืมและจำนวนเงินเป็นต้นเงินและดอกเบี้ย รวมเป็นเงินจำนวนแน่นอน เมื่อจำเลยทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาศาลในวันนัดลีบพยาน จำเลยขาดนัดพิจารณา บ.ว.พ. มาตรา 206 วรรคสอง ให้นำบทบัญญัติใน มาตรา 198 ทวิ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้โจทก์ส่งพยานเอกสารตามที่เห็นว่าจำเป็นแทนการลีบพยานได้ชอบด้วยกระบวนการพิจารณาแล้ว

การร้องขอพิจารณาคดีใหม่

การพิจารณาคดีใหม่ หมายถึง เมื่อศาลได้พิจารณาหรือได้พิพากษาแล้ว มีบางกรณีคุ้มครองขอให้ยกเลิกการพิจารณา หรือพิพากษาใหม่ ซึ่งมี 2 กรณี คือ ก่อนศาลพิพากษา และหลังศาลพิพากษาแล้ว กรณีขาดนัดพิจารณา มีทั้ง 2 กรณี แต่กรณีขาดนัดยื่นคำให้การมีเฉพาะกรณีหลังศาลพิพากษาแล้วเท่านั้น ส่วนการขาดนัดยื่นคำให้การ ก่อนที่ศาลจะพิพากษา ถ้าจำเลยมาขอก่อนฎาตยื่นคำให้การและศาลมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยยื่นคำให้การได้ ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ ซึ่งไม่ใช่การพิจารณาคดีใหม่เสียที่เดียว แต่หลักการของกฎหมายคล้ายคลึงกัน จึงขอนำ มาอธิบายรวมกัน เพราะมีบางเรื่องที่กฎหมายโดยง่ายให้แนบบทัญญัติในเรื่องการขาดนัดยื่นคำให้การมาใช้ และ เนื่องจากในเอกสารคำสอนได้เรียบเรียงไว้ดีแล้วตั้งแต่หน้า 4-33 ถึง 4-57 จึงขอให้นักศึกษาอ่านและทำความเข้าใจ ดูเอกสารการสอนต่อไป

อย่างไรก็ได้ อาจสรุปย่อได้ดังนี้

1. จำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การ ขออนุญาตยื่นคำให้การก่อนศาลพิพากษา

เป็นไปตามมาตรา 199 ที่บัญญัติว่า

ถ้าจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การมาศาลก่อนศาลมิจฉายชี้ขาดคดีและแจ้งต่อศาลในโอกาสแรกว่าตนประสงค์ จะต่อสู้คดี เมื่อศาลเห็นว่าการขาดนัดยื่นคำให้การนั้น มิได้เป็นไปโดยจงใจหรือมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาต ให้จำเลยยื่นคำให้การภายในกำหนดเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรและดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ตั้งแต่วเวลาที่ จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ

ในกรณีตามวรคหนึ่ง ถ้าจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การมิได้แจ้งต่อศาลก็ได้ หรือศาลเห็นว่าการขาดนัดยื่นคำ ให้การนั้นเป็นไปโดยจงใจหรือไม่มีเหตุอันสมควรก็ได้ ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป ในกรณีเช่นนี้ จำเลย อาจถามค้านพยานโจทก์ที่อยู่ระหว่างการลีบได้ แต่จะนำลีบพยานหลักฐานของตนไม่ได้

ในกรณีที่จำเลยมิได้ยื่นคำให้การภายในกำหนดเวลาตามวรคหนึ่ง หรือศาลไม่อนุญาตให้จำเลยยื่นคำให้การ ตามวรคสอง หรือศาลเคยมีคำสั่งให้พิจารณาคดีใหม่ ตามคำขอของจำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การตามมาตรา 199 หรือ มาก่อน จำเลยนั้นจะขอยื่นคำให้การตามมาตรานี้อีกหรือจะร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ไม่ได้

2. การพิจารณาคดีใหม่ก่อนศาลพิพากษา : กรณีขาดนัดพิจารณา

เมื่อคุ้มครองฝ่ายที่ขาดนัดพิจารณา (ซึ่งอาจเป็นโจทก์หรือจำเลยก็ได้) มาศาลก่อนศาลพิพากษา อาจขอ พิจารณาคดีใหม่ได้ ดังนี้

มาตรา 206 วรรคสาม ในระหว่างการพิจารณาดีฝ่ายเดียว ถ้าคู่ความฝ่ายที่ขาดนัดพิจารณาศาลภายหลังที่เริ่มต้นสืบพยานไปบ้างแล้ว และแจ้งต่อศาลในโอกาสแรกว่าตอนประลงค์จะดำเนินคดี เมื่อศาลเห็นว่าการขาดนัดพิจารณาดีนั้นมีได้เป็นไปโดยจงใจหรือมีเหตุอันสมควรและศาลไม่เคยมีคำสั่งให้พิจารณาดีใหม่ตามคำขอของคู่ความฝ่ายนั้นมาก่อนตามมาตรา 199 ตรี ซึ่งนำมาใช้บังคับกับการขาดนัดพิจารณาตามมาตรา 207 ด้วย ให้ศาลมีคำสั่งให้พิจารณาดีนั้นใหม่ ในกรณีเข่นนี้ หากคู่ความนั้นขาดนัดพิจารนาอีก จะขอให้พิจารณาดีใหม่ตามมาตรานี้ไม่ได้

ถ้าศาลไม่อนุญาตให้พิจารณาดีใหม่

มาตรา 206 วรรคลี บัญญัติว่า ในกรณีตาม วรรคสาม ถ้าคู่ความฝ่ายที่ขาดนัดพิจารนามีได้แจ้งต่อศาลก็ได้ หรือศาลเห็นว่าการขาดนัดพิจารนานั้นเป็นไปโดยจงใจหรือไม่มีเหตุอันสมควรก็ได้ หรือคำขอให้พิจารณาดีใหม่นั้นต้องห้ามตามกฎหมายก็ได้ ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป แต่

1) ห้ามไม่ให้ศาลออนุญาตให้คู่ความที่ขาดนัดพิจารณานำพยานเข้าสืบถ้าคู่ความนั้นมาศาล เมื่อพ้นเวลาที่จะนำพยานของตนเข้าสืบแล้ว

2) ถ้าคู่ความที่ขาดนัดพิจารณาศาลเมื่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้นำพยานหลักฐานเข้าสืบไปแล้ว ห้ามไม่ให้ศาลยอมให้คู่ความที่ขาดนัดพิจารนาคัดค้านพยานหลักฐานเข่นั้น โดยวิธีถามค้านพยานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งที่ได้สืบไปแล้วหรือโดยวิธีคัดค้านการระบุเอกสารหรือคัดค้านคำขอที่ให้ศาลไปทำการตรวจหรือให้ตั้งผู้เชี่ยวชาญของศาลแต่ถ้าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งนำพยานหลักฐานเข้าสืบยังไม่บริบูรณ์ให้ศาลออนุญาตให้คู่ความที่ขาดนัดพิจารนาหักล้างได้แต่เฉพาะพยานหลักฐานที่นำสืบภายหลังที่ต้นมาศาล

3) ในกรณีเข่นนี้ คู่ความที่ขาดนัดพิจารนาไม่มีลิทธิ์ที่จะร้องขอให้พิจารณาดีใหม่

3. การพิจารณาดีใหม่หลังศาลมีคำพิพากษา : กรณีขาดนัดยื่นคำให้การ

มาตรา 199 ตรี จำเลยซึ่งศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดให้แพ็คดีโดยขาดนัดยื่นคำให้การ ถ้ามิได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น จำเลยนั้นอาจมีคำขอให้พิจารณาดีใหม่ได้ เว้นแต่

(1) ศาลเคยมีคำสั่งให้พิจารณาดีนั้นใหม่มาครั้งหนึ่งแล้ว

(2) คำขอให้พิจารณาดีใหม่นั้นต้องห้ามตามกฎหมาย

วิธีการและข้อสังเกตเกี่ยวกับการขอพิจารณาคดีใหม่กรณีจำเลยขาดนัดยื่นให้การและศาลมี คำพิพากษาแล้ว

1. การยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ต้องยื่นต่อศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดีนั้นเท่านั้น
2. ต้องขอภายในระยะเวลาอันจำกัดดังนี้

มาตรา 199 จัตวา วรรคหนึ่งบัญญัติว่า คำขอให้พิจารณาคดีใหม่นั้นให้ยื่นต่อศาลภายในลิบหัวนับจากวันที่ได้ส่งคำบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งให้แก่จำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การ แต่ถ้าศาลได้กำหนดการอย่างใด ๆ เพื่อส่งคำบังคับเช่นว่าโดยวิธีส่งหมายธรรมดาหรือโดยวิธีอื่นแทน จะต้องได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดนั้นแล้วในกรณีที่จำเลยที่ขาดนัดยื่นคำให้การไม่สามารถยื่นคำขอภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยพฤติกรรมนั้นนอกเหนือไม่อาจบังคับได้ จำเลยนั้นอาจยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ได้ภายในกำหนดลิบหัวนับแต่วันที่พิจารณานั้นได้ลืมสุดลงแต่กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตามห้ามมิให้ยื่นคำขอเช่นว่านี้เมื่อพ้นกำหนดทักษะเดือนนับแต่วันที่ได้ยื่นทรัพย์หรือได้มีการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยวิธีอื่น

3. ต้องบรรยายในคำร้องถึงเหตุที่จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ และข้อคัดค้านคำตัดสินซึ่ขาดของศาลที่แสดงให้เห็นว่าหากศาลมีพิจารณาคดีนั้นใหม่ต้นอาจเป็นฝ่ายชนะคดี

มาตรา 199 วรรคลอง บัญญัติว่า คำขอตามวรรคหนึ่งให้กล่าวโดยชัดแจ้งชี้แจงเหตุที่จำเลยได้ขาดนัดยื่นคำให้การและข้อคัดค้านคำตัดสินซึ่ขาดของศาลที่แสดงให้เห็นว่าหากศาลมีพิจารณาคดีนั้นใหม่ ตนอาจเป็นฝ่ายชนะและในกรณีที่ยื่นคำขอล่าช้า ให้แสดงเหตุแห่งการที่ล่าช้านั้นด้วย

4. ศาลจะอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ได้ จะต้องพิจารณาในข้อต่อไปนี้ด้วยคือ

(1) มีเหตุอันควรเชื่อว่าการขาดนัดยื่นคำให้การของผู้ขอนั้นมิได้เป็นไปโดยจงใจหรือมีเหตุอันสมควรหรือไม่

(2) เหตุผลที่อ้างมาในคำขอนั้นผู้ขออาจมีทางชนะคดีได้หรือไม่

(3) กรณีที่ยื่นคำขอนั้นผู้ขอได้ยื่นภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่

มาตรา 199 เบญจ วรรคลอง บัญญัติว่าในการพิจารณาคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ ถ้ามีเหตุควรเขื่อว่า การขาดนัดยื่นคำให้การนั้นมิได้เป็นไปโดยจงใจหรือมีเหตุอันสมควร และศาลมีเห็นว่าเหตุผลที่อ้างมาในคำขอนั้นผู้ขออาจมีทางชนะคดีได้ทั้งในกรณีที่ยื่นคำขอล่าช้านั้นผู้ขอให้ยื่นภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอในกรณีเช่นนี้ ถ้ามีการอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ให้คุ้มครองผู้ขอที่ขาดนัดยื่นคำให้การแพ้คดี ให้ศาลมั่งค้ำลั่งดังกล่าวให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลมีฎีกา แล้วแต่กรณี ทราบด้วย

5. เมื่อศาลมีคำสั่งให้พิจารณาคดีใหม่ จะเกิดผลตั้งต่อไปนี้

(1) กระบวนการพิจารณาที่ผ่านมาต้องเพิกถอนทั้งล้วน

(2) ศาลต้องเริ่มดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีใหม่ย้อนไปตั้งแต่ที่ผู้ขอขาดนัดพิจารณา และต้องแจ้งให้ศาลสูงทราบ (กรณีที่มีการอุทธรณ์หรือฎีกา) และต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบด้วย

6. คำสั่งศาลที่อนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ให้เป็นที่สุด แต่ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตผู้ขออาจอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด (มาตรา 199 เบญจ วรรคลี่)

4. การพิจารณาคดีใหม่หลังศาลมีคำพิพากษา : กรณีขาดนัดพิจารณา

มีหลักเกณฑ์สรุปได้ดังนี้

- คู่ความฝ่ายที่ขาดนัดพิจารณาและศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดให้แพ็คดีแล้ว อาจใช้ลิทธิยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล หรือขอให้พิจารณาคดีใหม่อีกฝ่ายเดียวหนึ่งเท่านั้น (มาตรา 199 ตรี)
- ถ้าคู่ความทั้งสองฝ่ายขาดนัดพิจารณา ขอพิจารณาคดีใหม่ไม่ได้ ต้องฟ้องใหม่
- คู่ความฝ่ายที่ขาดนัดพิจารณาและแพ็คดี จะขอให้พิจารณาคดีใหม่ได้นั้น การขอพิจารณาคดีใหม่ จะต้องไม่มีลักษณะดังนี้
  - ศาลมายื่นคำสั่งให้พิจารณาคดีใหม่มากกว่าหนึ่งหน้าแล้ว
  - คำขอให้พิจารณาคดีใหม่ต้องห้ามตามกฎหมาย ดังนี้
    - กรณีที่คู่ความนั้นขาดนัดพิจารณาอีก

กรณีที่คู่ความฝ่ายที่ขาดนัดพิจารณามาศาลในระหว่างการพิจารณาคดีฝ่ายเดียว ขณะเริ่มต้นลีบพยานไปบ้างแล้ว และแจ้งต่อศาลในโอกาสแรกว่าตนประสงค์จะดำเนินคดีและศาลเห็นว่าการขาดนัดพิจารณาไม่ได้เป็นไปโดยจงใจหรือมีเหตุอันสมควร ศาลจึงได้มีคำสั่งให้พิจารณาคดีนั้นใหม่ แต่คู่ความนั้นขาดนัดพิจารนาอีก คู่ความนั้นจะขอให้พิจารณาคดีใหม่หลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้วอีกไม่ได้ (มาตรา 206 วรรคลี่ (3))

- กรณีที่คู่ความจะขาดนัดพิจารนาหรือไม่มีเหตุอันสมควร
- กรณีที่คู่ความไม่แจ้งต่อศาลในโอกาสแรกว่าประสงค์จะต่อสู้คดี
- กรณีที่จำเลยยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ แต่ขาดนัดพิจารณา

กรณีที่จำเลยซึ่งศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดให้แพ็คดี โดยขาดนัดยื่นคำให้การ ได้มีคำขอให้พิจารณาคดีใหม่หลังศาลมีคำพิพากษา และศาลอุทธรณ์ให้มีการพิจารณาคดีใหม่ตามคำขอ แต่จำเลยยื่นขาดนัดพิจารณา จำเลยนั้นจะมาร้องขอให้มีการพิจารณาคดีใหม่อีกไม่ได้ (มาตรา 206 วรรคลี่ (3) (ตามมาตรา 199 ตรี ซึ่งให้นำมาใช้บังคับการขาดนัดพิจารณาตามมาตรา 207 ด้วย)

